

KÚRIA

Bfv.II.831/2014/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év október hó 8. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

Az ittas járművezetés vétsége miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 11.B.10649/2013/18. számú, illetőleg a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 26.Bf.11084/2013/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2013. június 25. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 11.B.10649/2013/18. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki ittas járművezetés vétségében

[1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 188. § (1) bekezdés].

Ezért a terheltet 50 napi tétel, napi tételenként 2.500 forint, összesen 125.000 forint pénzbüntetésre és 1 év 2 hónap közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá a pénzbüntetés esetleges átváltoztatásáról, a járművezetéstől eltiltás tartamába beszámításról és a bűnügyi költségről.

A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2014. március 24. napján nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 26.Bf.11084/2013/7. számú ítéletével az első fokú

ítéletet a járművezetéstől eltiltás tartamába beszámító és a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezéseket érintően megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen felülvizsgálati indítványt nyújtott be a terhelt védője a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontját megjelölve a bűnösség megállapítása miatt, bűncselekmény hiányában felmentés érdekében.

A védő indokai szerint

- a korábbi Btk. a nullum crimen sine lege elvét sértve nem határozta meg azt a véralkohol/levegőalkohol értékhatárt, ami alatt szabálysértés, illetőleg ami fölött bűncselekmény valósul meg, s az utóbbi körben szabályozatlan volt az enyhe, a közepes és a súlyos fokú befolyásoltság is,
- a hiányolt szabályozás jogalkotói kérdés, azt a Btk. kommentárja, az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 13. számú módszertani levele és a NEFMI irányelve nem pótolhatta, ezek a források ráadásul átlagértéket adnak, részben eltérő értékhatárt jelölnek és csak ajánlások a szakértők részére, így külön szakvélemény nélkül önmagukban a büntetőjogi felelősséget nem alapozhatják meg,
- a szakértői gyakorlat ugyan egységesen 0,8 gramm/litert meghaladó véralkohol-szint és egységesen 0,5 milligramm/litert meghaladó légalkohol-szint esetében állapította meg az alkoholos befolyásoltság tényét, holott az személyfüggő, ezért is helyes a hatályos Btk. direkt szabályozása, mégha a korábbihoz képest alacsonyabbra is teszi a szabálysértést és a bűncselekményt elválasztó értékhatárt,
- a korábbi Btk. hatálya alatt a törvényi meghatározás hiányában az értékhatár nem volt ismert, ezzel sérült a jogbiztonság, és nem volt elvárható a jogkövető magatartás.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1069/2014/1. számú átiratában a védő indítványát törvényben kizártnak, érdemben pedig alaptalannak találva indítványt tett a megtámadott határozat tanácsülésen történő hatályában fenntartására.

A Legfőbb Ügyészség szerint az indítvány törvényben kizárt, mert vitatja a szeszes italtól befolyásoltság tényének megállapítását, pedig a felülvizsgálati eljárásban irányadó az alapügybeli tényállás.

A Legfőbb Ügyészség érdemben sem látta alaposnak az indítványt, mert

- az irányadó tényállás alapján a terhelt cselekménye törvényi tényállásszerű,
- a nullum crimen sine lege elve nem sérülhetett, mert a KRESZ 4. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerint járművet csak az vezethet,

akinek a szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol, ekként a terhelt számára is nyilvánvaló volt, hogy ezen szabály megszegésével kötelezően érvényesül a jogi felelősségre vonás, azaz nem lehet szó társadalomra veszélyességben tévedésről sem,

- a nullum crimen sine lege elvéből az fakad, hogy a bűncselekmény különös részi tényállásának a büntetendő cselekmény valamennyi törvényi ismervét és így rendszerint magát az elkövetési magatartást is pontosan meg kell határoznia (BH 2009.186.), ennek a korábbi Btk. szabályozása maradéktalanul megfelelt a szeszes italtól befolyásoltság állapotának tekintetében,

- a korábbi Btk. olyan jogtechnikai megoldással élt, hogy nem értékhatárt, hanem szeszes italtól befolyásoltságot határozott meg, s a jogalkalmazóra bízta annak a kimunkálását, hogy milyen értékhatárt von meg a szabálysértés és a bűncselekmény között,

- korábbi Btk. más helyütt is alkalmaz olyan tényállási elemet, fogalmat, amit a jogalkalmazónak kell értelmeznie (pl. kényszerítés esetén a jelentős érdeksérelem kérdése a korábbi Btk. 174. §-ában).

III.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos, s részben törvényben kizárt.

1. Felülvizsgálatban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, és nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Bizonyításnak sincs helye [Be. 388. § (2) bekezdés 1. mondat, Be. 419. § (1) bekezdés]. Ekként a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan: ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján helye van felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Ugyanakkor az indítvány középpontjában az áll, hogy - miként azt helytállóan észlelte a Legfőbb Ügyészség - vitatja a szeszes italtól befolyásoltság tényének megállapítását, azaz az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta,

és mindezen keresztül kifogásolta a bűnösségének megállapítását - ami felülvizsgálatban kizárt.

A Kúria megjegyzi, hogy a kizártság önmagában elutasításhoz [Be. 421. § (2) bekezdés 1. mondat 1. fordulat] vezetett volna. Érdemi felülbírálatra az indítvány egyéb indoka miatt került sor.

2. A jogalkotó - a büntetőjog alkotmányos korlátai között - szabadon dönt arról, hogy társadalomra veszélyessége függvényében egy adott kriminális cselekményt szabálysértésként vagy bűncselekményként rendel-e büntetni, s ahhoz meghatározza a cselekmény törvényi tényállását.

A felrótt cselekmény elkövetése idején hatályos jogszabályok alapján

- az ittas járművezetés bűncselekményét követi el, aki szeszes italtól befolyásolt állapotban közúton gépi meghajtású járművet vezet [korábbi Btk. 188. § (1) bekezdés],

- az ittas vezetés szabálysértését követi el, aki közúton vagy a közforgalom elől el nem zárt magánúton gépi meghajtású járművet úgy vezet, hogy szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van [egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 42. § (1) bekezdés a) pont].

A jogalkotó mind a bűncselekményi, mind a szabálysértési kategóriát kerettényállás meghatározásával szabályozza. A kerettényállások kapcsán a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) alkalmazandó. A rendelet a járművezetés személyi feltételei között előírja, hogy járművet az vezethet - egyebek mellett - akinek a szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol [KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pont 2. fordulat].

A jogalkotó tehát azt a megoldást választotta, hogy ha a járművezető szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van, az szabálysértés, ellenben ha a járművezető szeszes italtól befolyásolt állapotban vezet, az már bűncselekmény.

A szeszes ital fogyasztásából származó alkohol szervezetben léte és a szeszes italtól befolyásoltság állapota egyaránt ténykérdés, amit a rendelkezésre álló bizonyítási eszközök alkalmazásával az elkövetővel szemben eljáró hatóságoknak kell bizonyítaniuk.

Arra nézve viszont, hogy miből (jelenleg: vér, levegő) és milyen eszközzel mutatható ki az elkövető szervezetében az alkohol léte, továbbá milyen véralkohol/légalkohol érték fölött állapítható meg a befolyásoltság állapota, vagyis milyen értékhatár választja el a szabálysértéstől a bűncselekményt - a jogalkotó a joggyakorlatra hagyta.

A korábbi Btk. jogalkotási technikája azonban semmiben sem áll szemben a nullum crimen sine lege elvével, éppúgy nem, mint a hatályos Btk. 240. §-a (3) bekezdésének azon megoldása sem, hogy maga határozza meg milyen mennyiségű szeszes ital fogyasztásából származó alkohol-szint meghaladásával tekintendő ittas állapotban lévőnek az elkövető.

Az Alkotmánybíróság több határozatában foglalkozott a büntetőjogi norma kritériumaival:

- A jogbiztonság - az Alkotmánybíróság értelmezésében - az államtól és elsősorban a jogalkotótól azt várja el, hogy a jog egésze, egyes részterületei és egyes szabályai is világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára a büntetőjogban is előre láthatóak legyenek [11/1992. (III.5.) AB határozat, Indokolás IV.1. pont].

- Az alkotmányos büntetőjog követelményei szerint a büntetőjogi szankció kilátásba helyezésével tilalmazott magatartást leíró diszpozíciónak határozottnak, körülhatároltnak, világosan megfogalmazottnak kell lennie. Alkotmányossági követelmény a védett jogtárgyra és az elkövetési magatartásra vonatkozó törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatása. Egyértelmű üzenetet kell tartalmaznia, hogy az egyén mikor követ el büntetőjogilag szankcionált jogsértést. Ugyanakkor korlátoznia kell az önkényes jogértelmezés lehetőségét a jogalkalmazók részéről. Vigyázni kell tehát, hogy a tényállás a büntetendő magatartások körét nem túl szélesen jelöli-e ki és elég határozott-e [30/1992. (V. 26.) AB határozat, Indokolás IV.5.].

- Mindkét megjelölt határozat fölhívásával az abban foglaltak utóbb megerősítésre kerültek [47/2000. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás III.1.].

Az alkotmánybírósági határozatokra egyetértőleg hivatkozott a Kúria is (BH 2013. 147., Indokolás). Megelőzőleg a Legfőbb Ügyészség átiratában BH 2009.186. számon jelölt, a Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.13/2009/5. számú határozata az indokolás III.3. pontjában szögezte le, hogy a „nullum crimen sine lege elvéből, mint az alkotmányos büntetőjog legalapvetőbb követelményéből kétségtelenül az fakad, a bűncselekmény különös részi tényállásának a büntetendő cselekmény valamennyi törvényi ismervét - s így rendszerint magát az elkövetési magatartást is - pontosan meg kell határoznia.". Ezután kiemelte, hogy „(v)annak azonban olyan bűncselekmények, amelyek esetén a különös részi tényállás az elkövetési magatartást nem határozza meg, csupán egy eredményt tartalmaz. Ilyen pl. a szándékos emberölés [Btk. 166. § (1) bek.], a személyi szabadság megsértésének első alapesete [Btk. 175. § (1) bek.] és - az alább még részletezendők szerint - ilyen a Btk. 216. §-ának (1) és (2) bekezdésében büntetni rendelt műemlék megrongálása büntettnének a tényállása is. E tényállásokat az elmélet és a gyakorlat ún.

nyitott törvényi tényállásnak nevezi."

Az elkövetési magatartást meg nem határozó törvényi tényállások esetében szükségképpen a joggyakorlatra hárul annak a megválaszolása, hogy az adott bűncselekmény milyen magatartás tanúsításával követhető el. Alkotmányos kritika nem érte a jogalkotást azért, hogy pl. az emberölés törvényi tényállása nem tartalmaz elkövetési magatartást. Az ittas járművezetés törvényi tényállása tartalmazott elkövetési magatartást, a szeszes italtól befolyásoltság állapotában vezetést. A kellően kimunkált szakértésre támaszkodó ítélkezési gyakorlat egyértelműen meghatározta, hogy milyen értékhatár meghaladásával követ el bűncselekményt az ittas járművezető.

A Kúria megjegyzi, hogy a rendes bíróságok legfeljebb aggályt támaszthatnak a büntetőjogi norma alkotmányossága felől, ámde az aggály megítélése az Alkotmánybíróság jogkörébe tartozik. A Kúriának alkotmányos aggálya nincs az ittas járművezetés korábbi Btk.-beli szabályozásával kapcsolatosan.

Az indítvány a szabálysértést a bűncselekménytől elválasztó értékhatár korábbi törvényi meghatározottságának hiányából az elvárhatóság hiányára is következtetett. A védő feltehetően a korábbi Btk. 27. §-ának (1) bekezdése szerinti ténybeli tévedésre kívánt hivatkozni.

Ugyanakkor a védő az indítványában olyan - valóban - egységes szakértői gyakorlatról írt, hogy az alkoholos befolyásoltság 0,8 gramm/litert meghaladó véralkohol-szint és 0,5 milligramm/litert meghaladó légalkohol-szint esetében állapítható meg. Az egységes szakértői gyakorlatot egyébként az ítélkezési gyakorlat egységesen elfogadta. Az egységes szakértői gyakorlaton nyugvó egységes ítélkezési gyakorlat vitán felül közismertté vált, s ezen belül különösen ismertnek kell tekinteni az elkövetéskor hivatásos rendőrként, gépkocsizó járőrként szolgálatot teljesítő terhelt részéről. Tévedésről tehát szó sem lehet. Már csak azért sem, mert a terhelt 1,5 gramm/liter véralkohol-koncentráció mellett vezetett, ami majd a kétszerese a 0,8 gramm/liter értékhatárnak. Egyébként pedig, ha az elkövető szeszes italt fogyaszt, és tévesen számolja ki annak a hatását, tévedése közömbös.

Ezért a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben eljárva - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt. A megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján az V. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4)

bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2014. október 8.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k.
előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
Bné